

NAPREDNJAK

List hrvatske pučke napredne stranke.

Preplata: na godinu Kr. 5.— Na po god. Kr. 2.50. Za inozemstvo suviše pošt. trošak.
Pojedini broj u mjestu 8 para vanka 8.
Plativo i tuživo u Šibeniku.

IZLAZI SVAKOG PETKA

Preplata šalje se administraciji. Pisma šalju se uredništvu. Rukopisi se ne vraćaju a neplaćeni se listovi ne primaju. Oglasi se računaju po 16 para po petit retku; za više puta po pogodbi. Priopćenja i zahvale po 20 para po retku. Plaća se sve unaprijed.

Uprava općine Šibenske.

VI.

Daljni naši prigovori, a sve u savezu sa 1. tačkom dnevnog reda ove slavne sjednice ciljali su na *zdravstveno redarstvo*.

I na ovom je polju sadašnja općinska uprava pokazala užasan nemar. Da bi se radio o kojoj malenkosti, ni po muke, ali je po srijedi zdravlje i život tisuća i tisuća građana, pak je s toga ovaj nemar još žalosniji.

Tako se u prvom redu sa pravom zebnjom u srcu čuti nestaću jedne pristojne kuće za bolesnike zaražene sa kućnim bolestima. U slučajevima zaraze, ovakove se bolesnike ne smije prepustiti kućnoj njegi, a redovite ili recimo obične bolnice iz načela takove okuženike sreda odbijaju. Sto bi se dogodilo u Šibeniku u slučaju jedne pošasti?

Može se mirne duše reći, da općina Šibenska niti ne uzdržava jedan osobiti zdravstveni ured sa svim spravama potrebitim za raskuživanje, prenasanje bolesnika i sa ostalim sličnim potrebitinama. Tek otrog par mjeseci, i to, ako se ne varamo na intervenciju gosp. D.ra Bogića, koji i nije općinski liječnik, već samo dobromislići gradjanin, nabavila je općina jedan stroj za raskuživanje. Mi držimo, da bi se u Šibeniku morao podići jedan osobiti zdravstveni ured sa jednim činovnikom i bar jednim podvornikom, kao i sa spravama potrebitim za takav ured. Činovnika bi bilo lako oduzeti kancelariji ili redarstvenom odsjeku, a podvornika redarima.

Šibenska je općina kukavno opkrbljena sa lječničkim osobljem. Dok druge općine u Dalmaciji imaju 2, 3 i do 4 liječnika, Šibenska ima samo jednoga. A kakav je ovaj? Mi ne diramo ni u njegovu profesionalnu sposobnost ni u njegovu političku djelatnost, ali znamo samo to, da je taj čovjek dobar dio godine odsutan iz Šibnika i da se više bavi sa svakim drugim poslom nego li sa onim, za koji je plaćen. Za mjesec se on je šetao po svom izbornom kotaru, a da ga Šibenik nije nikad viđao, za mjesec i mjesec ga ne vide Šibenska sela. On će pohoditi radje svaku i najneznatniju stranačku skupštinu pa i u najzabitnijem selu od Raba do Spira nego li će se staviti na rasploženje siromašnih općinara.

Svaka i malo oprezna općinska uprava mora da nastoji, da grobišta budu što dalje od ljudskih stanova. U Šibeniku je sve obratno. Pravoslavno se grobište nalazi usred Varoša, ne samo u neposrednoj blizini kuća, nego dapače sa svih strana okruženo sa kućama. Neke su kuće, obitavane od ljudi, naslonjene sa svojim zidovima na zidove grobišta. Ovo je pak tako natrpano, da je pravo čudo, kako se tu može uopće više koga ukopavati.

Ne stoje se bolje ni sa katoličkim grobljem.

I ovo je naime u neposrednoj blizini kuća, sa svih strana okruženo sa obitavanim zgradama, od kojih su neke udaljene od groba za samu širinu ulice. Ovo groblje dominira, sbog svojeg položaja na visini cijeli grad.

Za zdravlje općinstva bilo bi mnogo korsnije, da se iz grada odstrane ova dva ognjišta kućnih bolesti, nego da se sagradi i najsjajniji općinski dom. A zdravlje je svakomu najdragocjenije blago.

U gradu se bolno osjeća i manjkavost jednog javnog zahoda. Ovakove imaju i neke seoske općine u Dalmaciji, pak je zbilja čudnovato, da toga nema u gradu od blizu 12 hiljada stanovnika.

Naš je utok dirao još redarstvo nad *zgradama i podjeljivanje dozvola za gradjenje*, to sve dakako u savezu sa 1. tačkom dnevnog reda sjednice 10. Jula 1910.

U ovom pogledu vlada u Šibeniku potpuna anarhija. Tu nema ukusa, nema građevne linije,

nema odregjenog plana, uopće ničesa od onoga, na što bi općina kao prva građevna vlast imala budno paziti. Svak gradi po svojoj volji i po svojem češtu.

Osim ovih detaljiranih prigovora sve u savezu sa 1. tačkom dnevnog reda, iznijeli smo nekoliko općenitijih prigovora proti načinu upravljanja sa općinskim novcem i proti bagateliziranju svakog prigovora, koji se u javnost podigne.

Tako se preklanske godine govorilo po gradu a i pisalo po novinama, da je općina platila nekoliko hiljada kruna za sokolsko slavlje, dakle za jednu skroz stranačku svečanost.

Gоворило se na dalje, da je općina izgubila na lanjskom gostovanju zagrebačke opere, što nije smjelo da bude.

Svaki čas prodre u javnost koja slična vijest, a općinska gospoda nijesu se nikada potrudila, da uredovno obavijeste gradjanstvo o pravom stanju stvari i da eventualno lažne vijesti opravgnu. Kad bi se radiло o privatnim stvarima ove gospode, njima bi bilo prosto, da na te prigovore odgovore ili ne: to bi bio njihov posao. Ali se ovdje radi o upravljanju sa tisućama pučkog novca, pak je zalud u izvinjavati se. U ovakvim stvarima i najgora fukara ima pravo na odgovor, a kamo li to pravo ne bi pristojalo stotinama i stotinama čestitih gradjana.

Pitanje naše trgovачke škole.

Trgovaci i industrijalni razvoj našega grada nosi sobom potrebu ispunjenja jednog od najvažnijih postulata našeg gospodarskog života, naime osnivanje strukovnih škola. Ma koliko mogla zvučiti nekulturnom naša tvrdnja, u današnje doba naprezaanja oko pridizanja i reformiranja pučke naobrazbe, usudujemo se ustvrditi, da je za naš malen narod dosta i predosta proletarijata glave, a da je prema onih, koji bi se posvetili produktivnim zvanjima, te time prisvojili sebi doljno mjesto u društvu, a narodu podali temelje moći i blagostanja.

Cinjenica je, koju nam dnevno iskustvo potvrđuje, da se u Šibeniku osjeća veliko pomanjkanje stručno naobraženih mladih sila, sa dobrim kvalifikacijama, koje bi se natjecale u trgovackim i industrijalnim poduzećima i da su u svim boljim službama namješteni stranci, radi pomanjkanja usposobljenog domaćeg elementa. S toga je razloga, zauzimanje naših vidjenjih gradjana i trgovaca krugova, bio osnovan, preklani, polugodišnji trgovaci tečaj, koji je svojim uspjehom uvjetovao, lanjske godine, zasnovanje trgovачke škole usavršavanja. O lijepom uspjehu uvjeravaju nas izrazi priznanja i polihale onih učenika, koji su pohadjali školu i ovogodišnji interes tih mladića, kojim očekuju početak školske godine.

Nego na žalost pronose se glasovi, da se kurator škole bavi mišljom o raspustu iste. Pitanje je ovo od zamašite važnosti za procvat naše trgovine, za razvitak industrije i za obezbijedenje budućnosti tolikih naših mladića, s toga smo se potrudili za potanje informacije, koje evo iznosimo:

Raspust trgovачke škole, koje je opstanak sa finansijske strane osiguran, bio bi štetan za komercijalni i industrijalni život grada. Važni razlozi, koji bi silili na raspust škole, ne postoje. Učenika je priličan broj, a ovdaljša realka davati će vremenom trgovackoj školi sve više učeničkog materijala. Poteškoće redovitog pohadjanja, koje su se u početku javljale, prebrdjele su time što se, na temelju §. 99. b. obrtnog pravilnika, zavelo direktno prisilno pohadjanje škole i što se je nezgodno večernje podučavanje — susretljivošću gospodara — prenijelo u zgodnije satove. Dvogov-

dišnjim iskustvom uredila se je jedinstvena i praktična naučna osnova. Iz svih navedenih razloga opstanak škole nije se pokazivao nikada tako potrebim i osiguranim kao u privremenom studiju. Osim direktne štete, koje bi raspust trgovacke škole nanio tolikim Šibenskim mladićima, željnim nauke i naobrazbe, raspust bi ove škole preudicirao osnivanje jedne redovite dvorazredne ili više trgovacke škole, koja će se obzirom na veliki razvoj industrije i trgovine, kroz kratko vrijeme morati zasnovati u Šibeniku.

Ove dosta rječice i važne činjenice sigurni smo, da će uvjeriti sve one faktore, koji su na položaju da osuđete raspust ove, za naš grad i naš trgovacki pomladak toli važne i koristne ustanove.

Šibenska bolnica

na higijenskoj izložbi u Dražgjanima 1911.

Po želji dalmatinskog zemaljskog odbora objelodano je ravnateljstvo Šibenske pokrajinske bolnice u vlastitoj nakladi a tiskom zadružne tiskare Hugo Fosco & Comp. ilustrirano izvješće ovog zavoda za higijensku izložbu u Dražgjanima 1911.

Pregledali smo oву knjigu, te se moramo u svakom pogledu ne samo diviti izvješću samome, nego još više onome, što nam izvješće iznosi.

Knjiga je provijenjena sa 11 ilustracija, koje nam predstavljaju vanjski raspored bolničkih zgrada po paviljonima, sobu za Röntgenove sprave, sobe bolesnika, sobe za sprave, za operacije, za raskuživanje te hemičko — bakterijološki laboratorium. Sve ove slike pokazuju i profanom oku, kako je tu sve u redu, čisto i moderno uređeno.

Žalimo, da nam fali stručna sprema, da dječatnost ovog zavoda ocijenimo onako, kako bi se pristojalo te da se moramo ograničiti na samo prenapanje konačnih cifara u pogledu broja i uspjeha operacija u zadnjih 7 godina. Ova tablica najbolja je ilustracija dječatnosti ovog zavoda:

Godina	Broj operacija	Izlječenja	Umrlo
1904	842	823	19
1905	986	960	26
1906	1028	1009	19
1907	1237	1225	15
1908	1301	1279	22
1909)	2211	2169	42
1910)			

Ove brojke uz sjajan uspjeh operacija i malo broj smrtnih slučajeva dokazuju, da bi se sa ovakvim zavodom mogla dići koja god pokrajina u Austriji. A i činjenica, da se ravnateljstvo ovog zavoda usudio poslati svoje izvješće na jednu internacionallnu higijensku izložbu, mnogo toga dokazuje.

Ako se ovaj naš zavod podigao do tolike visine, zasluga je u prvom redu upravitelja i D.ra J. Colombani, koji je sa čednim srestvima, koja mu može pružiti jedna siromašna pokrajina, kao što je naša, znao podići ovaj zavod do naslova moderne bolnice; zasluga je njegova i druge gospode liječnika, ako su u jednom malom provinčionalnom gradu snali storiti po svojoj unutrašnjoj vrijednosti takav zavod, u koji može da se pouzdanim uge bilo koji član trpećeg čovječanstva.

U jednom od narednih brojeva osvrnuti ćemo se na neke znanstvene radnje prvenca D.ra J. Colombani, koje nam je dostavio skupa sa gornjim izvješćem.

INAJSTIĆ.

Iljadica i drugovi

ponos Milanaca ipatičan, kao što ki ponos, ali je ostojan divljenja, an; on je plamen, e, on je moralna čudnovatu aktiv-aj radi mnogih ajživahniji, nujuje, duguje svoj

ponosi, ako mogu alno čuvstvo, nači alijani bili psihologam prema svom nego najvećma evo to je baza

na logično izviru, gi tijekovi unuke. Nacionaliste ferentni naprama politike i nekomu iga kao ispraznim vrima. Sada, a da e pred nekoliko istellini objelodalia“ nekoliko čl-rugi irendetizam“, upirao u dužnost, pitanja Podneva oslobodimo one manja, a svi znaju,

u svojoj veoma knjigama, u kon-ia, nije nikad zitanja i probleme e razlika izmegju e bave ovim pro-ćionalista), samo ene stranke kon-zivata cilj samoj vrlja svrhu nacije n naime hoće — njegovu misao, a

seoske djece s kojom ptica, razuzdan kao šao čas poslan od sposobnost stvaranja razvijati, učiti zanat,

umjetnički izražaj. iti preslice s konča-u vretenu izduspstirno olova, da zvuči aricu ili dragu kojoj e vježbati se gradeći

Bosne, što je stradao kiteći je izragjenom ma. Ta drvena obuća a starcu: žuljala je ar onda načini šljaku buvne; u toj prvoj rirode momče je po-

osjećanje forme i ičku inteligenciju. Zaj-ića, Antu Starčevića, izrezujući ih u drvetu; ije u drvetu, zatim u

om čudotvorcu čak i že u zadarskom „Na-darovitom pastiru, ine poticao je vigje-

postoji njemački univerzitet, a u cijeloj pokrajini ima manje Nijemaca nego li Talijana u samom jednom gradu, to jest Trstu, manje nego li ima Čeha u jednom samom predgradju Praga.

„Slaveni se osjećaju oslobođenjem i ne će više Nijemce za gospodare. Oni traže potpunu ravnoopravnost za sve narode, jednaka prava i dužnosti za svakoga. Od države traže, da za nju moraju imati jednaku vrijednost kulturne težnje svih naroda. Ovoj situaciji treba da se prilagode i naši Nijemci.“

D. r Smislaka nakon ovog teškog i požrtvovnog zauzimanja u Beču za naše interese, nakon

su su u Šibeniku uaptem i očvrem u prverovalne općinske katacombe uz obično čepanje i brutalno guranje po ulicama. Dvojica njih, koji su pridigli polumrtva mladića i vodili ga do prve ljekarne bili su uapšeni i odvuci u zatvor, tako da bi ranjenik bio pao, da ga drugi nijesu prihvatali. Ranjenik se jedva micao te je samo nešvjesno mucao: „nije mi ništa“, dok nije napokon bio odnesen kući, gdje je nakon malo časaka uz očajno jadikovanje udove majke i nejake braće

umro

i neznačajući zašto i kako je u 21. godini života morao ostaviti ovaj svijet i svoj rodni grad, ko-

U jednom od posljednih brojeva Dalmate primjetismo jedan članak pod naslovom „Fiat lux“ sa potpisom nekog nama nepoznatog umirovljenog sveštenika u Skradinu. Stalno je to slagareva pogriješka, te će taj na takav način stvoren don Fabiani, biti u mjestu već dobro poznat.

Nekoliko rječi o tom deliju trebamo kazati, baš da unesemo malo svjetla u stvari. — U svoje doba, a to ne bivaše davno, tom don Fabianu opat stvaraše neprilike s nekim razloga, koje opat najo-pravdanijima smatraše. Tada naš bezprijeckorni don Abondio obletše od gradjana do gradjana, išteći od

Dopisi.

Skradin, 11. Sept. 1911.

Pisali smo Vam, su da prezide, koje uredjuju tek vode, već prilično pune svakojakog nanosa, te mogli bi se kroz kratko vrijeme ponoviti stari jadi poplave u mjestu. Sa dobro obavještene strane uvjeravaju nas, da općinsko upraviteljstvo svake godine u predrazbroj unosi K. 1000 za uzdržavanje i čišćenje prezida. Ali idemo da vidimo, da li će općinska uprava vršiti svoju dužnost, značajući koliko su skradinski trgovci stradali god. 1903., kad je i Njegovo Veličanstvo priteklo u pomoć sa K. 6000 iz svoje privatne blagajne, ali od kojih nijedan stradalnik nije video ni pare.

Sudeći po nekim znancima, rekbi da je naš vodovod dovršen. Čuju se tužbe radi nekih varvarskih djela, počinjenih na štetu poduzetnika. Razbijaju nemilice šmrkove, otvaraju cijevi i bacaju drvle i kamenje samo da sprječe prelaz vodi. Krajnje bi bilo vrijeme, da nadležni organi iznadju zlikovce i da ih vlasti strogo kazne, tim pre što će poduzetnik u ovom poduzeću izići kratkih rukava. Ovaj čovjek nimalo nije pazio, da baš izvuče veliku korist, a to je razlog, radi koga vlasti ga moraju štititi. —

Kad smo na vodovodu red nam je progovoriti i o našim starim bunarima, koji su sasvim zapanjeni i nečisti. Ako se kome šmrk pokvari, tad vidimo crne, masne odrpance salaziti u vodu, tu isprati noge i to ovdje se krsti kao popravka bunara. Dodajte, da se šmrkovi svaki čas kvarne, pošto onaj, koji izvadja popravke nije za to. Ako ovako prljavi radenici od naših bunara prave sebi krapatilo, zar ne bi mogao i prestavnik sanitarno vlasti založiti svoj upliv i svoju riječ, da ti prizori već jednom prestanu.

Iz Sinja 14./9. 1911.

Glazbari: Bit će tomu već blizu godina dana, da je naša slavna općinska uprava raspustila sinjsku glazbu, a da se nitko nije za istu pobrinuo a ma baš u ničem. Raspustom glazbe mislila je Slavna prištediti koju krunu, ne plaćajući glazbare a pripravljujući se da gospodinu kapelniku dade otakaz. Ljuto se u tomu prevariše, jer i ako je glazba raspustena, nije raspštena pogoda s gospodinom kapelnikom, koji prima (redovito!) svoja beriva, a da glazbe nijesmo čuli od godine dana, osim nekidan neku tamo cigansku, što je gnjavila onako poput — općinske šibenske. Pogoda kapelnika vrijedi još za pune dvije godine, — dakle za dvije godine općina će njega plaćati a on će — naravno — šetati. Pitamo Slavnu, da li misli i kada uspostaviti glazbu, jer dok je kapelnik tu čemu se ne miču? Gradjanstvo ipak doprinaša za glazbu, pak ima pravo da pita što je sa istom.

Kamo pak idu oni novci, koji su se stavljali pod rubriku „plaća glazbarima“? Možda se Slavna pobrinula, da onim novcem zatrpa ono jama okolo i usred varoši, kamo ljudi idu da ostave i bace svoje izmetine, u doba očuvanja od kolere?

Jame i smrad: Usred varoši nekim se općinskim miljenicim pušta, da kopaju jame, da bacaju gjubar i smeća, e je to pravi rasadnik svih kužnih bolesti, a to naša slavna ne vidi, jer fini nosovi općinski tu ne zalaze, ili ako zadju, za čas začepne nosine.

Zadušljive i smradne unutarnje ulice varoši nikada se ne čiste, tako da od vrha trga do ispod pazara putom Vrlike, sve udara, sve smrdi, davi prolaznika uz zujanje mlijuna muha i mušica, osa i ostalih zareznika, koji se kupe na smrad, na smeću, na krv što se sa smrdljivim mesom bacu iz mesarnica. Zašto te ulice ne očiste, ne raskruže onim novcem što se stavljalio pod rubrikom „plaća glazbarima“?

Najveću dalmatinsku varoš čiste 3 čovjeka, od kojih jedan senut rad česa mu ime Berleža, drugi poremećenog uma, a treći jednook, a tek kada da će im i četvrti pomoći da očiste ovu katakombu smrada, gjubra, smeća, i t. d. A što očiste?

Trg, i dosta. Izadjite vi preporeditelji ove tužne sadašnje općinske uprave, zadignite u unutrašnjost varoši, pak čete viditi plod vaše zauzetnosti za boljak varoši, plod one zauzetnosti rasturene i razbubane, po razbubanoj blagopokojnoj „Hrvat Rječi“ i umirućoj „Hrvatskoj Kruni“. Izadjite iz poste, zadignite između ulica mesarnica vrličkog puta, zadignite ulicom staroga suda, zadignite iza Kokićeve restauracije, zadignite da vidite cvijet vašeg rada — taj rasadnik svih bolesti — svih mogućih vrsti kolere.

Kočaka i prasenjaka u svih pravaša po jedan

i po dva, a to usred varoši, pak iz njih zaudara, okužujući zrak tako, da su neke ulice potale i neprolazne rad poznatog smrada. Je li tko od pristaša naše stranke naumio sagraditi kočak, makar garantirao za čistoću uz veliku učenu, uzalud mu: ne da općina, a pravašima, daje i potporu za „uzdržavanje smrada usred grada“.

U doba, kad bi ovako velika i napredujuća varoš moralna, da kroči u bolju budućnost da primi bar oblije jedne dostojne europejske varoši — ona svojim jamam, lokvam, smradnim kočacim i prasenjacim izgleda gore nego i jedno afrikansko selo pod ovako slavnom općinskom upravom popova — frataru — nepozvanih — neizbranih i t. d.

Ustrajni.

Grobište: Dok se svadje u civilizovanom svijetu najveća njega posvećuje grobištima u Sinju, gdje su sve sami pantentirani kršćani i njihovi gospodari iz samostana na upravi općine, ob ovome ni govora. Pisali smo o tome već jednom i nećemo stoga, da ponavljamo i da upirem prstom u sve nedostatke našega groblja. Reći ću samo iskreno i otvoreno: ovakova se šta ne može i ne smije više trpit, pa ako za sada nije moguće naći boljega i prikladnijega zemljista, dužnost je svih pozvanih, da svrate pažnju na unutrašnjost grobišta, koja je to skrajnosti zanemarena.

Ako ništa drugo, ovo od njih zahtijeva obraz i kultura.

Iz Imotskog.

Pia desideria . . .

Ovaj uobičajeni izraz u publicističnoj literaturi stekao je gradjansko pravo; hoće li netko da ukratko ironiše, govoreći o željam, koje se nikad ne će ispuniti, jednostavno usklikanje — „pia desideria“!... Pada nam ovo na pamet u momentu kad primamo iz činovničkih krugova tužbe glede stanova. Radi se o Imotskom. Mi duduše ne znamo koji su i kakovi motivi vodili vladu, da gradi uz duhansk režiju takodjer i — smetište i da tom prilikom potroši okruglu svoticu od 15.600 kruna.

Mi smo imali prilike, da pobliže proučimo ove novotvrtje u Imotskom i doista naše razočaranje nije bilo neznatno. Upitasmo, gdje je sud — i dovedoše nas pred neku ruševinu, upitasmo gdje je kotarsko poglavarnstvo, — dovedoše nas pred čudovit:

U zgradu kotarskog poglavarnstva bio je prije sud. I pomislite! Komisija konstataje na zgradu, da uznici ne smiju iz zdravstvenih razloga obitavati u tim zatvorima — i sud se odseli, a danas u tim bivšim tamničkim izbama stanuje sa obitelju jedan c. k. činovnik. Dodje težak ili seljak sa životinjom i priveže je o sudbenu vrata, te čeka na rodište. Kako su u Imotskom stanbene prilike ispod svake kritike, moraju sudbeni i politički činovnici uzdržavati svoje žene i djecu po Šibeniku, Splitu, Dubrovniku i ostalim našim gradovima — bez ikakve odštete. Što ovo znači? Ne bi li visoka vlast učinila pametnije i humanitarnije, da je za ovu svotu, potrošenuza smetište, posagradila svojim činovnicima pristojne stanove i pristojne urede, koji bi odgovarali higijenskim zahtjevima. Ovako se događa, da u zimsko doba u uredima nema polovicu činovnika, jer su bolesni. A kako i ne će? Prozori loši, rasklimani, truli, podovi šupljii, krov oštećen, kroz krov kapljice kiše. — Ama jednom riječju kao u Turskoj. Činovnici su u jedno i tapetari, jer svaki krpi čobom i vunom šupljine oko sebe. — Nijesu se ovi ljudi samo jednom obratili na visoku vlastu tražeći uspostavu normalnih prilika, zaklinjući, moleći i prijeteci. Ta oni četvrt svojih beriva potroše za brzojavne pričutje na ministarstvo, ali sve uzalud. Njihove želje, njihove molbe ostaju glas vapijućeg u puštinji... Pia desideria!

Kako ovi ljudi faktično materijalno vrlo loše stoje, a budući su im žene otudjene, moraju se hraniti po lošim krčmama. A kakova je tamo hrana i poslužba? S kim se mora sjediti za stolom? Sto bi učinio jedan pristojan čovjek, kad bi na pr. konstatovao, da je netko o njegov ubrus otrao nos?

Nestašica stanova u Imotskom datira od dana kada se je tamo povećao broj činovništva. Varošani pak ne će da grade kuću, jer im se to naprosti ne isplati, moraju naime da plaćaju općinskog prizreza 320%, tako da graditelju ne bi faktično ni 1% koristi izbacila.

U ovome svemu ima nešto i humora. Kako čujemo obratili su se naime imotski činovnici sa molbom na ministra želježnice, da im preko zime

posudi i dostavi nekoliko starih želježničkih kola, da se mogu u njima nastaniti i smjestiti.

Jedan ugojeni i visoki gospodin u Zadru dao je duduše suo tempore nekim činovnicima, kad su se došli potužiti, vrlo lakoničan savjet; neka se odreknu službe i neka se podju šetati... Ali je li pametno i pošteno tako postupati sa ljudima, koji su svoju mladost, svoj život i svoju budućnost izgubili u službi?

Poznato nam je, da će se buduće godine graditi u Imotskome sudbena zgrada. Znatljivo smo da li će vlasta tom prigodom nešto učiniti, za svoje službenike. Mi ne ćemo propustiti prilike, da je na to u svoje vrijeme podsjetimo, jer ćemo se uvijek boriti za pravednu stvar.

Ovoliko za sada — a ne bude li uspjeha, mi ćemo se ponovno osvrnuti na ovu stvar.

Bilješke.

D. r Josip Smoličak bio je u prošli ponedjeljak izabran zastupnikom grada Splita u sabor, te je pobrao 469 neodvisnih glasova, dočim je za D. r. Mikačića, blagajnika općine splitske i kandidata stare stranke glasovalo tek 286 „neodvišnjaka“, a za pravaškog kandidata samo 39 učitelja i katiketa, ubrojivi i furtimaša D. r. Alfrevića. Talijani, u nadi da će po onoj „fra i due litiganti“ učiniti gšef sa pravašima i disidentima splitskim izvukli su na biralište sve do nemoćnih staraca i dobili su tako 199 glasova.

Stranka „barchetta“ pod komandom Trumbićevom doživljela je dakle ponovno u Splitu grdn fiasco nakon svih onih rovarenja, intrig, kojima je htjela, da na svaki način osuđeti — u Splitu — izbor Dr. Smoljake, presjednika one stranke, koja se je za hrvatsku stranku u prošlim izborima onako samoprijegorno založila i izložila i koja je u Drnišu, Sinju, Sibeniku, Makarskoj itd, vodila prave ratove proti bjesomučnim furtimašima — sve samo radi ideje i ponosa Dalmacije.

Našlo se je ljudi, inače „visokih političara“, koji su smatrali uvrjedom za hrvatsku stranku to, što je napredna stranka, svijesna svoje moći u Splitu, postavila neodvisno svog kandidata, ne spoznajući se prije sa hrvatskom strankom, I to je bilo dosta, da se proti naprednoj stranci i njezinom vodjama podigne ona podla i sramotna kampanja, a za volju nekih ambicioznih, nediscipliniranih pojedinaca.

Čudo je, da glavni odbor hrvatske stranke nije imao toliko volje i energije, da ove svoje bezglave rovare obuzda, i onemogući njihove niske ciljeve. Još je čudnije da se sada, nakon izbora hoće još da nekako opravda ta niska borba u Splitu, te se (u „Narodnom Listu“) svaljuje krivnja na našu stranku, jer da je ona postupala „bez ikakvog takta“, da se daje voditi od zasljepljenih strančara itd.

Ne bi li bolje bilo da takove lekcije neki u hrvatskoj stranci dadu onim svojim klikašima i mutikašima, koji u svojoj bezglavosti rade i proti interesima svoje stranke i proti općem narodnom dobru.

U Beču su bile silne demonstracije proti skupoći živeža. Došlo je i do krvavih izgreda, osobito u predjelu Ottakring („Attaokrug“ „Attentokrug“ kako ga zove „N. Jedinstvo“! Op. ur.) te je vojska pucala. Ubivena je jedna osoba, a teško ranjenih oko 80. Opsadno stanje nije bilo proglašeno, jer su nemiri kasnije jenjali.

Primamo iz Makarske: Veliki fratarski teror, izrabljivanja vjere, pomoglo je jedva, da se umišljena veličina Mate Brnjola dočepa zastupničkog mandata i to su 4 glasa većine. Ta pirova pobjeda furtimaša makarskih nije nas nimalo iznenadila, jer to se je moglo predvidjeti, budući je jučer i noćas agitacija fratara prešla svaku mjeru. Punktost izbora u dojdućem broju.

Atentat na Stolipina. Ovi dana su u Kijevu velike svečanosti. Otkriven je spomenik Aleksandru II. i toj svečanosti je prisustvovao car i svi velikodostojnici. U četvrtak u veče bila je svečana prestava u pozorištu. Za tu prestavu su pozivnice dijeljene samo pouzdanim licima. Ipak je atentator dobio ulaznicu. To nije čudno, jer je atentator — pomoćnik drž. tužitelja i sin prilično imućnih roditelja: Zove se Bagrof.

Za vrijeme pauze između drugoga i trećega čina Stolipin je izišao u foaje i tu je razgovarao sa ministrom rata Suhomlinovim. Atentator je bio u neposrednoj blizini Stolipina i zato ga je već prvim hitcem mogao oboriti; pogodio ga je u

A. Postenje u javnom životu ne može se dijeliti od poštenja u privatnom životu.

Dosad je medju gospodskim strankama, bio običaj govoriti: „U politici nema poštenja“. Drugi opet sude ovako: „Gledaj ti, je li zastupnik pošten u saboru, je li načelnik pošten u općini, a ne zabađaj nos u njegove kućne, privatne posle. Neka on tu radi što hoće, neka živi, kako mu je draga. To su njegovi posli.“

Pučka napredna stranka ne odobrava ni jedno ni drugo tako govorjenje. Pošten čovjek valja da i

napredna omamna ponovno magnificira da je ona u hrvatsko-srpskom narodnom životu samostalna i neodvisna skupina kulturnog značaja.

H. S. N. O. pratit će do u tančine sav na-

rodni život, ali će se kloniti svake dnevne stra-

načke politike i zalaganja za političke stranke.

H. S. N. O. će samo pomagati u javnom životu, gdje to može učiniti na isključivu i očitu korist naroda i bez štete za svoje napredne i slo-

bodoonne principe.

H. S. N. O. stavlja se dakle samo u službu

pojedine stranice, a ne u celu javnu politiku, preveć bi na dugo pošli, nego ćemo samo spomenuti, da ćemo do potrebe slučaj za slučajem uz svjedoke iznositi.

Toliko na znanje nadležnoj vlasti, koja se oglušuje na privatne žaobe.

S.

Iz Trogira

U Trogiru je prava Babilonija. Ne zna se ni ko piće ni ko plaća. Mikula je bio u Splitu i pomoću d. r. Bulića nastojao, da dodje do nekakvog kompromisa, u koju svrhu je bio urečen i dogovor. Ali, kad je stigao u Trogir, brat mu

grudi. Stolipin je odmah pao, a atentator je onda ispalio i drugi hitac.

Publika, kad je od iznenadjenja došla sebi, htjela je atentatora da linčuje, koga je policija jedva otela od njenog bijesa.

Atentat je učinio na cara jak dojam. Car Nikola čuvi o čemu se radi, pojuroje k Stolipinu, koji je već ležao u krvni ogrezao. Car je bio očito uzbuđen, ali je zadržao prisebnost i odmah odredio, da se ranjeni ministar prenese u bolnicu.

Ovih dana su ruskii, a i strani listovi javili, da revolucionari spremaju niz atentata na istaknutije političke ličnosti, u prvom redu na ministra predsjednika Stolipina. Premda su lječnici nastojali, da svim sredstvima, koja im lječnička znanost pruža, spase Stolipina, nije to ništa koristovalo, te je ministar poslije velikih boli podlegao ranama 18. tek. mj. u 10 sati u večer.

Vijesti iz grada i okolice.

Školska godina započela je na ovađnjoj realci 19. tek. U prvi se je razred upisalo 45 učenika, dok cijela škola, sa svoja tri prva razreda, broji ukupno 140 učenika. Uvjereni smo, da će ovaj brojni napredak našeg mlađog zavoda potaknuti pozvane čimbenike, da se ozbiljno zauzmu oko povišenja istoga na potpunu goraju realku.

Hrv. muzično društvo Kolo započelo je svoju novu društvenu godinu vježbanjem brojnog muškog i ženskog zbora. Osim mlađe škole pjevanja i već postojećeg jakog tamburaškog zabora, počeli će podučavanjem novih tamburaša. Dok se radujemo obiljnom radu i napretku našeg Kola, preporečamo gradjanstvu da podupre to naše kulturno i odgojno društvo svojim simpatijama, te zasluženom moralnom i materijalnom potporom.

Neurednosti na trgu. Više nam se domaćica tužilo, da se na trgu zeleni i pazaru ne vrše propisane policijske mјere glede roka preprodavanja. Preprodavačice vrzaju se po trgovima prije dozvoljenog im sata, učenjaju se i upliču se u pogodjivanje između domaćica i prodavaoca povlažujući cijene. Na taj se način, već po sebi osjetljiva skupoča umjetno podržava i potpiruje, na direktnu štetu konsumirajućeg pučanstva. Redari, na to upozoren, nijesu hotjeli nikada posredovati, već se osorno okose ili cinično izmotavaju. U ime reda i preopterećenih žepova šibenskih općinara pozivljemo policijskog komesara da providi potrebito.

† U prošli petak preminuo je u Trstu naš mješčanin Mate Gojanović — Krpar, gdje je od neko doba bio nastanjen. Pokojniku vječni pokoj, a obitelji naše sačeće.

Požar! Ne ćemo izvijestiti općinstvo o požaru, koji je u nedjelju na noć buknuo u općinskom uredu, jer ga je ostavio neoštećena.

Po srijedi je drugi požar. Gradom se propone vijesti, da je općina odlučila seliti iz dosadašnjih prostorija. Držimo, da to za čas nije baš nužno, ili barem nekadašnji požar nije mogao tome dati povoda. Ali ako je to i baš nužno, općina ima svoje dvije krasne kuće, jednu na poljani, bivšu kuću Zanchi, u kojoj se koče pravaška društva "Sokol" i "Citaonica" a drugu u Sirokoj ulici, u kojoj je smještena pravaška tiskarna. Rekbi, da za prvu općina ne prima upće nikakvog najma, a za drugu samo K. 50. — mjesecnih! Ako općina hoće da seli iz današnjih prostorija, neka se preseli u jednu od tih kuća. Kad tamo jučer puče glas, da općina ostavlja u rukama pravaških društava i poduzeća svoje krasne kuće, a da prelazi u kuću nasljednika bilježnika Petriša i to uz mještečni najam od K. 160. ili 180. — te obvezu pravljivanja i plaćanja poreza! Ova je kuća nepodesna, jer u najzabitnijem položaju, skroz mračna, puna vlage, sastoeća iz 10 sobica podijeljenih u 4 tavanu! Ovakova kuća ne zasljužuje niti K. 80 — mjesecnog najma, a kamo li onoliko, koliko se javlja.

Proti ovom požaru općinskih financija odlučno prosvjetujemo pridržavajući se, da se potužimo kod Zemaljskog Odbora i Namjesništva, čim doznamo za tačnije podatke.

Putnik, koji je nazad koji dan putovao parobromom "Petka" dubrovačkog društva javlja nam, da se je upravo snebivao od čuda, šta se sve na tom parobrodu vidja. Tu je sve do najmanje riječi napisano u talijanskom jeziku, a hrvatskom nigdje mesta; poslužnik na parobrodu ne zna ni

riječi hrvatski, pa zapitaš li ga šta, jednostavno ti kaže: "non capisco."

Nije li sramota, da domaće društvo na ovakav način zapostavlja hrvatski jezik? Pozivljemo stoga dubrovačko društvo, da se pobrine za bolji red na svojim parobrodima i našem jeziku dade mjesto, koje ga ide.

Napadaj: Prigodom požara u šibenskoj općini neko pijano fakinje napalo je našeg sumišljnika A. Bega, odvjetničkog kandidata. Napadač je uz to apelirao na redare, pozivajući ih da upapse Bega, jer da je vrijednije općinu, dočim se je napadnuti branio i obranio sam, znajući što su i koliko se brinu za red općinskih redari u Šibeniku, pogotovo kad se radi o općinskim pristašama, pa makar bili najniže fele.

Neljudi. Ovdajnjem nadzorniku konoba uspjelo je zaplijeniti kod jednog pohleplog posjednika osam hektolitara patvorenog i za zdravlje škodnog vina. Dok osudujemo najenergičnije takovu bezdušnu manipulaciju pojedinih nezasitnih mješina, kojom se kvari dobar glas našeg trga i truje zdravlje konsumenata, veseljem konstatiramo, uime realnosti šibenskih proizvoda, da je to jedan jedini osamljeni slučaj.

U jednoj gradskoj drogariji zaplijenila je policijska vlast neke kemijske sastavine, koje služe za umjetno pravljenje i bojadisanje vina, kao i neke druge kemikalije, čiju prodaju zabranjuje zdravstveni zakon.

Izbor srpskog pravoslavnog paroha. Umirovljenjem prot Stojsavljevića ostalo je ispraznjeno mjesto paroha pravoslavne crkve, na koje su se natjecala petorica kandidata. 17. tek. imali su biti izbori u samoj crkvi. Srpsko pravosl. Tutorstvo nosilo je svoga kandidata popa Stevu Bijelića, dok je druga stranka nosila popa Špira Margetića. Stranka Tutorstva videći se u manjini, nije se prikazala i time onemogućila izbor za koji se traži da bude prisutno 2/3 izbornika.

Izvrnuo se kod Prokljana brod sa dvije baćeve pune masta, te se sve potopilo. Ljudi s broda spasili su se.

Drezga — onaj od 2 mjeseca zatvora — htio je da i pred šibenskim sudom pokaže svoju razbijajuću čud, pak je radi nepristojnog ponašanja bio disciplinarno kažnjen na 24 sata zatvora.

Mi bi svjetovali tom neodgovornom uredniku bivše „Hrv. Riječi“ da kroz ovo vrijeme praznikovanja pravaškog lista odsjedi i one ostale svoje kazne; kroz to vrijeme mogao bi ga bučoglav Šalabrin pohadjati u zatvoru te mu čitati svoj „Magyarorszag“ i tumačiti visoku politiku.

Parobrodi i Jedrenjaci nakrcani ugljenom Društva Monte-Promina, u šibenskoj luci kroz zadnji mjesec dana, razdoblje 20/8 - 20/9 tek. god. i njihovo opredjelište: j. "S. Giorgio" — Monfalcone; j. "Jordan" — Rijeka; j. "Nuovo Oriente" — Rijeka; j. "Genitore Z" — Piran; j. "Elisa T" — Mletci; j. "Slavian" — Rijeka; s/s "Cassiopea" — Sv. Juraj, Italija; j. "Lipo Vrime, Vrgada" — Zadar; j. "Villa in Mare" — Magnavacca, Italija; s/s "Vitez" — Trst; s/s "Augusta" — Trst; j. "Mimerar I" — Zadar; j. "Sokol Mrljane" — Zadar; j. "Colombo II" — Magnavacca, Italija; j. "Il Salvatore" — Ortona al mare, Italija; j. "Dobro Došla" — Zadar; j. "Risorta-Giustina" — Trst; j. "Buona-Fortuna" — Pesaro, Italija; j. "Beniamino" — Ortona al mare, Italija; j. "Pobožni Putnik" — Zadar; j. "Sv. Ante C." — Lovrana; j. "Sv. Mihovil" — Zadar; j. "Arilio Paolina" — Ortona al mare, Italija; j. "Antonio C." — Pesaro, Italija; s/s "Vitez" i "Augusta" — Trst; j. "Sokol Mrljane" — Zadar; s/s "Marco Polo" — Mletci; j. "Sokol Sivi" — Zadar; j. "Nuova Clelia" — Rijeka; j. "Giovannin A." — Rimini, Italija; j. "Elena G." — Rimini, Italija; j. "Valeria" — Rijeka; j. "Giovannina" — Rijeka; j. "Salvatore E" — Rimini, Italija; j. "Istriano" — Sv. Juraj, Italija; j. "Maria delle Grazie" — Rijeka; j. "Madonna di Marina" — Trst; s/s "Cassiopea" — Sv. Juraj, Italija; j. "S. Giovanni" — Zaule kod Trsta; s/s "Vitez" — Trst; j. "Absirto" — Rijeka; s/s "Jadro" — Trst; s/s "Albania" — Trst; j. "Buon Padre" — Rovinj; j. "S. Stefano" — Rijeka; s/s "Augusta" — Trst; j. "Maria Giannino" — Cesenatico, Italija; j. "Beniamino" — Ortona al mare, Italija; j. "Maria Grazia" — Senj; j. "Marietta R." — Rovinj; j. "Pobožni Putnik" — Zadar; j. "Furio Camillo" — Rovinj. Ukupno jedrenjaká: 43, parobroda: 11.

Pravne pouke.

Pravo sastajanja.

Pravo sastajanje je skup onih propisa, koji određuju uvjete, po kojima se državljanu u svrhu vjećanja, dogovaranja i odlučivanja mogu sastaviti na dogovore, sastanke i skupštine. I ovi su propisi bili izdati godine 1867. sa temeljnim državnim zakonom.

Da se dobro shvate ovi propisi, moramo da sastanke i skupštine podijelimo na tri vrsti.

U prvu vrst ubrajaju se tako zvani "pouzdani sastanci". Eda se drži jedan takvi sastanak, nije potrebno javiti vlasti ništa, a još manje pitati koju dozvolu. Ali pouzdanim sastankom može se označiti samo takav sastanak, koji se drži u zatvorenom mjestu i na koji dolaze jedino osobe naročito pozvane i nitko drugi. Sazivači jednog takovog sastanka moraju poznavati glavu svakog pozvanog učesnika sastanka, te donekle za njega jamčiti. — Vlast imade pravo, da i na ovakove sastanke pošalje jednog svojeg odaslanika. Ovaj ne može doista prisustvovati sastanku, ali za to može kontrolirati, je li svaki, koji je na sastanku prisutan, bio na sastanak naročito pozvan, i da li sazivači sastanka poznaju u glavu svakog od prisutnih. Ne bude li sve to u redu, odaslanik vlasti može da raspusti ovakav sastanak. — Jedan primjer ovakova sastanka možemo da dademo našim čitaocima sa našim sastankom pred dvije godine u Dubrovniku.

Druga je vrst tako zvanih "javnih ili pučkih skupština" u zatvorenom mjestima. To su skupštine, na koje može doći svatko, ali koje se drži u zatvorenom mjestima. Sazivači takovih skupština moraju da ih prijave vlasti naime kotarskom poglavarnstvu barem tri puta dana prije, naznačujući svrhu skupštine, mjesto i vrijeme, gdje će se držati. — Poglavarstvo može da na ovakove skupštine pošalje jednoga ili više svojih odaslanika. Ža red na skupštini mora se u prvom redu brinuti presjedništvo iste skupštine, a i poglavarsveni odaslanik. Njemu se mora odrediti primjereno mjesto i dati mu sva potrebita razjašnjenja glede osoba govornika i predlagatelja. Ako se sazove jedna skupština protivno propisima zakona, vlast ju može zabraniti ili raspustiti. Raspust može napose da bude određen od poglavarsvenog odaslanika ili od vlasti, ako se na skupštini događa što protuzakonita ili ako ista bude pogibeljna za javni mir i red. Čim se skupština proglaši raspusćenom moraju se svi prisutni odaleći. U slučaju neposluha, vlast može da upotribe oružanu silu. Na skupštine ne smije se dolaziti sa oružjem. Inostranci ne mogu prisustvovati onim skupštinama, na kojima se raspravljaju javni poslovi.

U treću vrst spadaju tako zvane "skupštine pod otvorenim nebom". Ovdje spadaju takodjer javni ophodi i povorce, dakako ne sprovodi, vjećanja ili zabavne povorce. Za ove skupštine i povorce nije dosta učiniti prijavu poglavarnstvu, već treba tri puta dana prije pitati dozvolu. Ako se radi na povori, treba u odnosnoj molbi naznačiti i put, kojim će povorka proći. U ostalom vrijede za ove skupštine isti propisi kao i za skupštine gori spomenute druge vrsti.

U izborno doba, moraju se prijaviti vlasti pitajući dozvolu jedino skupštine pod otvorenim nebom. Sve druge skupštine birača za izborne sruhe, slobodne su od prijave i od pitanja dozvole.

Kad je sakupljen parlamenat ili sabor, u dotičnom mjestu i u okolini do 5 milja daljine, ne smije se održavati ni jedna skupština pod otvorenim nebom.

Protiv svim odredbama poglavarnstva u ovim stvarima, ima se pravo utoka kroz 8 dana na namjesništvo, a proti odredbama ovoga na ministarstvo unutarnjih posala u istom roku.

Postupanje protivno propisima gori navedenim biva od suda kažneno sa zatvorom do 6 mjeseci ili sa globom.

U slučaju rata ili drugih nemira mogu se gornji propisi za neko vrijeme i za stanovita mesta sa strane vlade sasvim ili djelomice staviti van kreposti.

Izdavač, vlastnik i tiskar
Pučka Tiskara D. V. Ilijadica i drugovi — Šibenik.
Odgovorni urednik: Krste Živković-Šupuk

BROJ 2.

SE NE VRAĆAJU. —
POŠILJKE NE PLA-
NE PRIMAJU SE. —
E RAČUNAJU 16 PA-
ETIT RETKU, A ZA
TA PO POGODBI.
NJA I ZAHVALE 20
A PO RETKU. —
INAJSTIĆ.
Ilijadica i drugovi

ponos Milanaca ipatičan, kao što ki ponos, ali je ostojan divljenja, in; on je plamen, e, on je moralna čudnovata aktivaj radi mnogih ajživahniji, naje, duguje svoj

visit, ako mog i alno čuvstvo, nači ilijani bili psihosamo prema svom nego najvećma evo to je baza i.

na logično izviru, gi tijekovi unuke. Nacionaliste ferentni naprama politike i nekomu iga kao ispraznim vrima. Sada, a da e pred nekoliko istellini objelodala" nekoliko člaurgi irendetizam", upirao u dužnost, pitanja Podneva oslobodimo one manja, a svi znaju, u svojoj veoma knjigama, u konia, nije nikad zitanja i probleme e razlika između e bave ovim profesionalista), samo ene stranke konzervativna cilj samoj svrhu nacije n name hoće — njegovu misao, a

seoske djece s kojom ptica, razuzdan kao šao čas poslan od sposobnost stvaranja razvijati, učiti zanat, umjetnički izražaj. iti preslice s končau vretencu izdupstirno olova, da zvuči aricu ili dragu kojoj e vježbati se gradeći Bosne, što je stradao kiceći je izragjenom ma. Ta drvena obuća a starcu: žuljala je ar onda načini šljaku buvene; u toj prvoj rirode momče je po osjećanje forme i ičku inteligenciju. Začića, Antu Starčevića, izrežući ih u drvetu; ije u drvetu, zatim u

om čudotvorcu čak i je u zadarskom „Na o darovitom pastiru, ine poticao je vigje-

postoji njemački univerzitet, a u cijeloj pokrajini ima manje Nijemaca nego li Talijana u samom jednom gradu, to jest u Trstu, manje nego li ima Čeha u jednom samom predgrađu Praga.

Slaveni se osjećaju oslobođenjem i ne više Nijemce za gospodare. Oni traže potpunu ravnočinost za sve narode, jednak prava i dužnosti za svakoga. Od države traže, da za nju moraju imati jednaku vrijednost kulturne težnje svih naroda. Ovoj situaciji treba da se prilagode i naši Nijemci.

D. r. Smoljaka nakon ovog teškog i požrtvovnog zauzimanja u Beču za naše interese, nakon

su su učinili uapcem i očvremenim a pravčinjalne općinske katacombe uz obično čepanje i brutalno guranje po ulicama. Dvojica njih, koji su pridigli polumrtva mladića i vodili ga do prve ljekarne bili su uapšeni i odvuceni u zatvor, tako da bi ranjeni bio pao, da ga drugi nijesu prihvatali. Ranjenik se jedva micao te je samo nešvjesno mucao: "nije mi ništa", dok nije napokon bio odnesen kući, gdje je nakon malo časaka uz očajno jadikovanje udove majke i nejake braće

umro

i neznajući zašto i kako je u 21. godini života morao ostaviti ovaj svijet i svoj rodni grad, ko-

U jednom od posljednjih brojeva Dalmate primjetismo jedan članak pod naslovom "Fiat lux" sa potpisom nekog nama nepoznatog umirovljenog sveštenika u Skradinu. Stalno je to slagareva pogriješka, te će taj na takav način stvoren don Fabiani, biti u mjestu već dobro poznat.

Nekoliko riječi o tom deliji trebamo kazati, baš da unesemo malo svjetla u stvari. — U svoje doba, a to ne bijaše davno, tom don Fabianu opat stvaraše neprilike s nekim razlogom, koje opat najo-pravdanijima smatraše. Tada naš bezprijeđorni don Abondio ob

Prva Dalmatinska Tvornica Prediva i Tkala

PAŠKO RORA I DRUG — U ŠIBENIKU

Sastavljena iz najnovijih — najmodernijih strojeva pravi suknj (štufu) za odijelo i kabane u svakovrstnim modernim bojama iz same čiste naravne domaće vune.

11-52

Prodaje se pokućstvo jedne sobe za dvije osobe. — Obratit se gospodinu COSOLU.

Hrvati i Hrvatice sječajte se družbe
— Sv. ĆIRILA I METODA. —

PIO TERŽANOVIC - ŠIBENIK

Veliko skladište odijela, modernog taja, uz veoma povoljne cijene. 11-52

Ant. Tonković Makarska

preporuča Trgovinu u jestivu Skladište materijala za gradiva podružnice M. Bettiza & figlio iz Splita Skladište Tvornice Piva iz Sarajeva Zastupstva tvornice sapuna Salvetti e Com. iz Pirana i zastupstvo Pučke Tiskare u Šibeniku

HRVATSKA VJERESIJSKA BANKA — PODRUŽNICA ŠIBENIK

Centralna DUBROVNIK. Podružnica u SPLITU i ZADRU - DIONIČKA GLAVNICA Kr.
2,000.000 - PRIČUVNA ZAKLADA U PRITIČCI 250.000

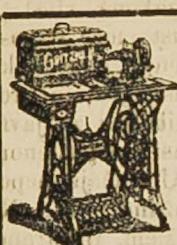
BANKOVNI ODJEL

PRIMA ULOŽKE NA KNJIŽICE U KONTO KURENTU I ČEK PROMETU; ESKOMPTUJE MJENICE, OBAVLJA INKASO, POHRANUJE I UPRAVLJA VRIEDNINE. DEVIZE SE PREUZIMaju NAJKULANTNIJE. IZPLATE NA SVIM MJESTIMA TU I INOZEMSTVA OBAVLJAJU SE BRZO I UZ POVOLJNE UVJETE.

MJENJAČNICA

KUPUJE I PRODAJE DRŽAVNE PAPIRE, RAZTERETNICE, ZALOŽNICE, SREĆKE, VALUTE, KUPONE. PRODAJA SREĆAKA NA OBROČNO ODPLAĆIVANJE. OSJEGURANJE PROTI GUBITKU ŽRIJE

— BANJA. REVIZIJA SREĆAKA I VRIEDNOSTNIH PAPIRA BEZPLATNO. UNOVĆENJE KUPONA BEZ ODBITKA. — — —

Gritzner Šivači Strojevi
jedna od najvećih tvornica šivačih strojeva na Kontinentu.
Raspodano preko dva Miliona strojeva.
Kao za kućnu uporabu i vezivo — tako za svaku industrijsku radnju - najbolji.
Mjesečne upitne — za gotov novac veliki dopust.
Podučavanje u vezivu badava.
Gritzner Koturače
odlikuju se već od godina čvrstoćom i kvalitetom materijala.
Skladište:
JURAJ GRIMANI — ŠIBENIK.
NE BOJI SE ŠVINDLER-UTAKMICE

11-52

Penkala

Automatična olovka i pera

dobivaju se u papirnici

JURAJ GRIMANI - Šibenik

pribor za pisaće strojeve svijuh

sistema.

Razglednica i svih ostalih kance-

lariskih predmeta

Svi školski risaci i pisaći predmeti

11-52

Grubišić & Comp. u Šibeniku

: Otpravnštvo i stovarište za umjetno gnjojivo :

C A L C I U M C I A N A M I D - A

(Società anonima per la utilizzazione delle forze idrauliche della Dalmazia)

Upute o uporabi i razjašnjenja na zahtjev badava i franko.

7-20

A. Poštenje u javnom životu ne može se dijeliti od poštenja u privatnom životu.

Dosad je medju gospodskim strankama, bio običaj govoriti: "U politici nema poštenja". Drugi opet sude ovako: "Gledaj ti, je li zastupnik pošten u saboru, je li načelnik pošten u općini, a ne zabadaj nos u njegove kućne, privatne posle. Neka tu radi što hoće, neka živi, kako mu je drago. To su njegovi posli".

Pučka napredna stranka ne odobrava ni jedno drugo tako govorjenje. Pošten čovjek valja da i

napredu omadina ponovno naglašuje da je ona u hrvatsko-srpskom narodnom životu samostalna i neodvisna skupina kulturnog značaja.

H. S. N. O. pratit će do u tančine sav narodni život, ali će se kloniti svake dnevne stranačke politike i zalaganja za političke stranke.

H. S. N. O. će samo pomagati u javnom životu, gdje to može učiniti na isključivu i očitu korist naroda i bez štete za svoje napredne i sloboodomne principe.

H. S. N. O. stavlja se dakle samo u službu narodne prosvjete i narodnog gospodarskog rada u naprednom smjeru,

pojedino služiće učenju i svega postupaju, preveć bi na dugo pošli, nego ćemo samo spomenuti, da ćemo do potrebe slučaj za slučajem uz svjedoke iznositi.

Toliko na znanje nadležnoj vlasti, koja se oglušuje na privatne žaobe. S.

Iz Trogira

U Trogiru je prava Babilonija. Ne zna se ni ko piće ni ko plaća. Mikula je bio u Splitu i pomoću d.ra Bulića nastojao, da dodje do nekakvog kompromisa, u koju svrhu je bio uređen i dogovor. Ali, kad je stigao u Trogir, brat mu